

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียน
ระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ *

THE DEVELOPMENT OF ETHICAL LEADERSHIP INDICATOR
OF SMALL PRIMARY SCHOOL DIRECTOR IN THE 21st CENTURY
UNDER OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION IN
THE NORTHEAST REGION

วิเศษ บุญสนอง

Wised Bunsanong

นวัตร หอมสิน

Nawattakorn Homsin

สมคิด สร้อยน้ำ

Somkid Sroinam

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: bunsanong05@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 800 คน โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ ปรากฏว่าได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และ 105 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านความเชื่อใจ

---

* Received 3 October 2020; Revised 13 October 2020; Accepted 14 October 2020

มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้ ด้านความรับผิดชอบ มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้ ด้านการมีคุณธรรม มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้ ด้านความโปร่งใส มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้ และด้านความเคารพ มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย และมีตัวบ่งชี้ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้ และ 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ศตวรรษที่ 21, ผู้อำนวยการโรงเรียน, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this article were: 1) To develop the Ethical Leadership Indicator for small elementary school directors. Under the supervision of the Office of the Basic Education Commission in the Northeast and 2) to examine the consistency of the ethical leadership indicator structure model of small primary school administrators. Under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast. Developed with empirical data Using quantitative research methods the sample consisted of 800 people in this study. Randomized multistage. The research tool was a questionnaire with a 5 - level estimation scale. The quantitative data were analyzed by a computer program. To find the mean Standard deviation and statistical values to determine the suitability of the data for component analysis. The research results were as follows: 1) the development of the indicator It appears that the ethical leadership indicators of the 21st century small elementary school directors under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast have five key components, 15 sub-elements, and 105 indicators which consist of: Trust has three sub - elements. And there are 21 indicators, the responsibility indicator has 3 sub - elements. And there are 21 indicators of moral values with 3 sub - elements and there are 21 indicators, transparency indicators, 3 sub-elements. There are 21 indicators and the respect have 3 sub - elements. There were 21 indicators and 2) the results of the verification of the consistency analysis model of the indicators were found. The developed model is consistent with the empirical data based on the assumptions.

Keywords: Ethical Leadership, 21st Century, School Director, Small Elementary School

บทนำ

ในปัจจุบันเรื่องของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) มีนักวิชาการได้พูดถึงภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวนมาก อาทิ เช่น วิโรจน์ สารรัตน์กล่าวว่า “หัวใจสำคัญต่อความมีประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติที่เกิดความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่” (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) ยิ่งไปกว่านั้นพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจะเสริมสร้างบรรยากาศเชิงจริยธรรม (Glanz J., 2016) ผู้บริหารผู้ซึ่งมีพฤติกรรมการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมจะเป็นผู้เห็นคุณค่าและความยุติธรรมในสังคม (ประยุทธ ชูสอน, 2559) ยิ่งในสังคมไทยในยุคการเปลี่ยนแปลง คุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาไทยจะสัมพันธ์และผันแปรไปตามผู้นำ ซึ่งในระดับโรงเรียน ผู้นำ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนนั่นเอง (Resick, C. J. et al., 2006) โดยผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีจริยธรรมจะยึดมั่นในหลักของคุณธรรม และสามารถใช้อำนาจภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) เพื่อความสำเร็จขององค์การให้จงได้ (Josephson, M., 2013) เพราะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม นอกจากจะทำให้ตนเองได้ศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว ยังได้รับความไว้วางใจ และส่งผลให้สามารถบริหารงานได้ประสบผลสำเร็จนั่นเอง (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ เป็นผู้บริหารมืออาชีพ และใช้ความมีภาวะผู้นำในการโน้มน้าวใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ อย่างจริงจังและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน (สุดสวาสดี ประไพพฤกษ์, 2561) ผู้นำจึงเป็นที่ต้องการในองค์การ ชุมชนและประเทศ องค์การที่ประสบผลสำเร็จปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้นำองค์การหรือผู้บริหารองค์การ ผู้ที่สามารถนำองค์การประสบผลสำเร็จ สิ่งที่สำคัญจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ (Leadership) (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2560) “ภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญประการแรก” เพราะความมีภาวะผู้นำของผู้นำหรือผู้บริหารองค์การนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทุกวันนี้้องค์การต่าง ๆ ต่างก็มองหาและแสวงหาผู้นำที่มีลักษณะดังกล่าวที่จะสามารถนำพาองค์การสู่ความสำเร็จได้ (พระราชญาณวิสิฐ, 2558) ผู้นำจึงเปรียบเสมือนหัวใจขององค์การ เป็นจุดรวมแห่งพลังของผู้ปฏิบัติงาน ดังคำกล่าวของบลานชาร์ด ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ เครื่องยนต์หรือกลไกการขับเคลื่อน การจัดระบบที่ดีหรือมีจุดหมายปลายทางแล้วผู้นำก็จะเป็นผู้คัตท้ายทางเสือและขับเคลื่อนให้องค์การไปถึงจุดหมายนั้น ทั้งนี้เพราะผู้นำต้องใช้ภาวะผู้นำ (กล้า ทองขาว, 2562) ผู้นำเป็นส่วนหนึ่ง ที่สำคัญจำเป็นของสังคม ผู้นำที่เข้มแข็งจะทำให้เกิดคุณภาพกับทุกส่วนทั้งหมด ดังนั้น “ภาวะผู้นำ” จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์การ

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership) ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นคุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Successful School) ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ยุคการบริหารการศึกษาไทยในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) ซึ่งผู้นำยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลาย ภายใต้สถานการณ์ที่เป็นพลวัตที่ยากต่อการพยากรณ์ (ทองใบ สุดซารี, 2561) ดังนั้น ในสถานการณ์ดังกล่าวผู้นำสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะในองค์การทางการศึกษาควมมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ ผู้นำจึงต้องมีลักษณะพิเศษหลายอย่าง จึงจะบังคับบัญชาผู้อื่นได้ (วิเชียร วิทยอดม, 2560) ดังนั้น ผู้นำสถานศึกษาจะต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีจริยธรรม (สิวลี ศิริไล, 2560) คนเก่งคือ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนคนดีมีจริยธรรม คือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นเสียสละ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียน เบื้องต้นจะต้องเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐาน ถึงจะทำให้การบริหารงานเกิดคุณภาพสูงสุดต่อโรงเรียน ซึ่งสภาพปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังมีปัญหาเรื่องภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารงานทั้งสิ้น ฝ่าย จึงส่งผลให้คุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้เชิงทฤษฎี โดยการสังเคราะห์เอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำร่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้เชิงทฤษฎี และจัดทำโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้เชิงทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 800 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Ransom Sampling) โดยสุ่มครั้งที่ 1 เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในทุกพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสุ่มครั้งที่ 2 เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยทำการสุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เพื่อให้ได้รายชื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ แล้วทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้รายชื่อโรงเรียนแต่ละโรงเรียน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ และตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้เชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งต้องมีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอกทาง การบริหารการศึกษาหรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่วรรณศาสตราจารย์ขึ้นไป ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิเคราะห์ค่าดัชนี ความสอดคล้องของความคิดเห็น (Index of Item – objective Congruence: IOC) แล้วพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหารายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อคำถามด้วยการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป (ภักทราพร เกษสังข์, 2559) จากนั้น นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try Out) ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเกณฑ์ การพิจารณาประชากร ซึ่งต้องเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและผู้อำนวยการโรงเรียนต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหาร การศึกษาขึ้นไป แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Co-efficient) ซึ่งพิจารณาค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (Cronbach, L. J., 1990) โดยในการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นด้านความเชื่อ

ใจเท่ากับ .993 ด้าน ความรับผิดชอบเท่ากับ .994 ด้านการมีคุณธรรมเท่ากับ .995 ด้านความโปร่งใสเท่ากับ .995 ด้าน ความเคารพ .993 เท่ากับ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .994 แล้วทำการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 800 คน เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลจากการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดตัวบ่งชี้ได้ จำนวน 105 ตัวบ่งชี้ ภายใต้กรอบองค์ประกอบหลักของ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเชื่อใจ มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ 2) ความรับผิดชอบ มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ 3) การมีคุณธรรม มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ 4) ความโปร่งใส มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ และ 5) ความเคารพ มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้

2. ผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้ว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาได้จากค่าสถิติ ไค – สแควร์ มีค่าเท่ากับ 43.35 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า df เท่ากับ 32 เมื่อพิจารณาค่า ไค – สแควร์ สมพัทธ์ เท่ากับ 1.35 GFI เท่ากับ 0.99 AGFI เท่ากับ 0.97 CFI เท่ากับ 1.00 SRMR มีค่าเท่ากับ 0.01 RMSEA เท่ากับ 0.02 และค่า CN เท่ากับ 552.38 แสดงว่าโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบหลัก ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบสามารถจัดลำดับองค์ประกอบย่อยที่มีความเหมาะสมในการเป็นองค์ประกอบตาม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ องค์ประกอบย่อยตัวที่ 3 ความจงรักภักดี (TR3: $b = 0.95$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 14 การให้เกียรติ (RP2: $b = 0.93$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 2 การรักษาสัญญา (TR2: $b = 0.92$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 10 การตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ (TP1: $b = 0.92$) องค์ประกอบย่อย ตัวที่ 13 ความสุภาพ (RP1: $b = 0.92$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 5 การควบคุมตนเอง (RE2: $b = 0.91$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 6 ความพยายามสู่ความเป็นเลิศ (RE3: $b = 0.91$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 11 การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง (TP2: $b = 0.91$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 15 การยอมรับผู้อื่น (RP3: $b = 0.91$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 4 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

(RE1: $b = 0.89$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 12 การตัดสินใจด้วยความถูกต้อง (TP3: $b = 0.89$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 1 ความซื่อสัตย์ (TR1: $b = 0.88$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 8 คุณธรรมเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง (MO2: $b = 0.88$) องค์ประกอบย่อยตัวที่ 9 คุณธรรมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง (MO3: $b = 0.88$) และองค์ประกอบย่อยตัวที่ 7 คุณธรรมเกี่ยวกับตนเอง (MO1: $b = 0.87$) ตามลำดับ โดยการใช้สเกลองค์ประกอบหลัก 5 ตัว ดังสมการดังนี้

$$TR = 0.89(TR3) + 0.45(TR2) + 0.34(TR1)$$

$$RE = 0.43(RE3) + 0.38(RE2) + 0.33(RE1)$$

$$MO = 0.32(MO3) + 0.16(MO2) + 0.13(MO1)$$

$$TP = 0.50(TP1) + 0.43(TP3) + 0.33(TP2)$$

$$RP = 0.69(RP1) + 0.48(RP2) + 0.45(RP3)$$

จากการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ สามารถจัดลำดับองค์ประกอบหลักที่มีความเหมาะสมในการเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้องค์ประกอบหลักตัวที่ 3 การมีคุณธรรม (MO: $b = 1.00$) องค์ประกอบหลักตัวที่ 2 ความรับผิดชอบ (RE: $b = 0.97$) องค์ประกอบหลักตัวที่ 4 ความโปร่งใส (TP: $b = 0.96$) องค์ประกอบหลักตัวที่ 5 ความเคารพ (RP: $b = 0.94$) และองค์ประกอบหลักตัวที่ 1 ความเชื่อใจ (TR: $b = 0.93$) ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนในรูปสมการของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการใช้สเกลองค์ประกอบได้สมการดังนี้

$$EL = 1.00(MO) + 0.97(RE) + 0.96(TP) + 0.94(RP) + 0.93(TR)$$

อภิปรายผล

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ด้านความเชื่อใจ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบย่อยมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ 2) การรักษาสัญญา และ 3) ความจงรักภักดี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ตระหนักถึงสมรรถนะของผู้อำนวยการโรงเรียนในปัจจุบัน โดยจะต้องสร้างความเชื่อใจให้กับคนรอบข้าง โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารงานที่ยึดความซื่อสัตย์ การรักษาสัญญา และมี ความจงรักภักดีต่อเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดความเชื่อใจของเพื่อนร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และพร้อมที่จะร่วมพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klann ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ มีสมรรถนะในการเป็น

คนซื่อสัตย์ รักษาสัญญา และมีความจงรักภักดี (Klann, G., 2017) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Grace ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อสร้าง ความเชื่อใจให้กับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันพัฒนาโรงเรียน (Grace, B., 2018)

1.2 ด้านความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบย่อยมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 2) การควบคุมตนเอง และ 3) ความพยายามสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ตระหนักในการบริหารงานในสถานศึกษา ที่ต้องบริหารงาน ที่ยึดหลักของธรรมาภิบาล จึงได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานที่ตรวจสอบได้ มี การควบคุมตนเองได้เมื่อเผชิญปัญหา และมีความมุ่งมั่นหรือมีความพยายามเพื่อ ความเป็นเลิศของสถานศึกษาบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ferrell et al. ที่ได้ศึกษาบทบาทของการพัฒนากระบวนการสร้างความรับผิดชอบ พบว่า องค์ประกอบของความรับผิดชอบ คือ การกระทำที่สามารถตรวจสอบได้ (Ferrell , O.C. et al., 2018) และสอดคล้องกับงานแนวคิดของกฤษพงษ์ กิตติกร ที่ได้กล่าวว่า การสร้างความรับผิดชอบ มีองค์ประกอบดังนี้ 1) การควบคุมตนเอง 2) ความพยายามสู่ความเป็นเลิศด้วยความรับผิดชอบ และ 3) การสร้างระบบที่ตรวจสอบได้ (กฤษพงษ์ กิตติกร, 2557)

1.3 ด้านการมีคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบย่อยมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณธรรมเกี่ยวกับตนเอง 2) คุณธรรมเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง และ 3) คุณธรรมเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมเกี่ยวกับตนเอง คุณธรรมเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และคุณธรรมเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมาเป็นตัวกำกับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรซ ที่ได้ศึกษาความสามารถในการทำงานด้วยการมีคุณธรรม พบว่า การมีคุณธรรมต้องเริ่มจากตัวผู้นำเอง (Grace, B., 2018) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hester ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการมีคุณธรรมที่สำคัญคือตัวผู้บริหารเอง (Hester, J. P., 2013)

1.4 ด้านความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบย่อยมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตัดสินใจอย่างมีกระบวนการ 2) การตัดสินใจด้วยความเป็นกลาง และ 3) การตัดสินใจด้วยความถูกต้อง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ตระหนักถึงหลักของธรรมาภิบาล จึงได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานที่เน้นความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mendonca ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมต้องมี ความโปร่งใส โดยมีการตัดสินใจอย่างมีระบบ และเป็น

กลาง (Mendonca, M., 2009) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mayer et al. ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารเชิงจริยธรรมที่มีความโปร่งใสจะตัดสินใจด้วยความถูกต้องและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลเสมอ (Mayer, D. M. et al., 2009)

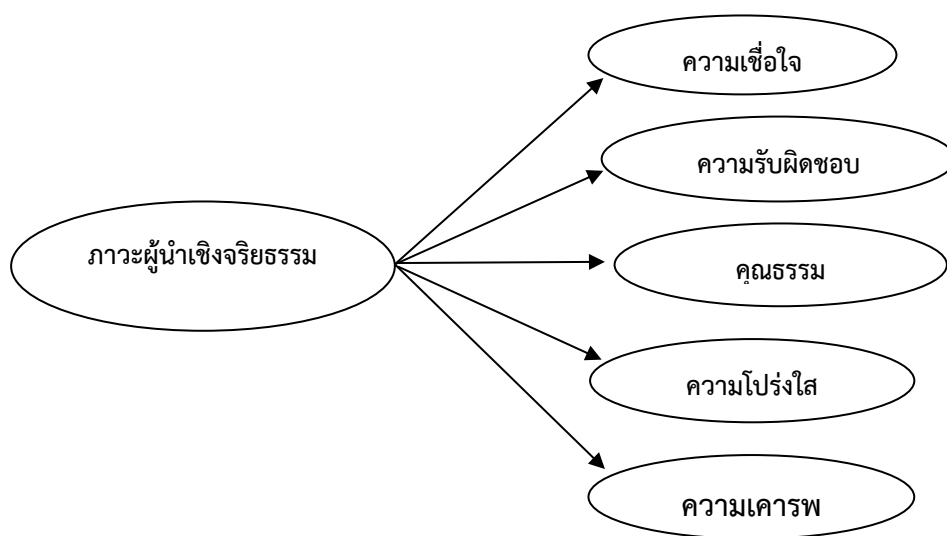
1.5 ด้านความเคารพ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบย่อยมีจำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสุภาพ 2) การให้เกียรติ และ 3) การยอมรับผู้อื่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก มีวัฒนธรรมไทยที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและมีความเคารพซึ่งกันและกันซึ่งเป็นคุณสมบัติของคนดีในสังคม จึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องของการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีความเคารพในกติกากับบนพื้นฐานของความสุภาพ การให้เกียรติคนอื่น และการยอมรับนับถือในความคิดหรือความสามารถของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moorhouse ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรมต้องมี ความเคารพ โดยมีความสุภาพและให้เกียรติผู้อื่นเสมอ (Moorhouse, R. J., 2002) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fullan ที่ได้กล่าวว่าผู้บริหารเชิงจริยธรรมที่มีสมรรถนะด้านความเคารพจะยอมรับนับถือ ความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ (Fullan, M., 2013)

2. ความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์จากองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่า เมื่อปรับความสอดคล้องของโมเดลแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดีมาก พิจารณาได้จากค่าสถิติ ไค - สแควร์ มีค่าเท่ากับ 43.35 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า df เท่ากับ 32 เมื่อพิจารณาค่า ไค - สแควร์ สมพัทธ์ เท่ากับ 1.35 GFI เท่ากับ 0.99 AGFI เท่ากับ 0.97 CFI เท่ากับ 1.00 SRMR มีค่าเท่ากับ 0.01 RMSEA เท่ากับ 0.02 และค่า CN เท่ากับ 552.38 แสดงว่าโมเดลสมการโครงสร้างองค์ประกอบหลัก ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าได้ตรวจสอบทฤษฎีอย่างรอบคอบ และหาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติ จึงทำให้โมเดลที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้องค์ความรู้ใหม่ สู่สถานศึกษาในรูปของโมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้องค์ความรู้ใหม่ของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ความเชื่อใจ 2) ความรับผิดชอบ 3) การมีคุณธรรม 4) ความโปร่งใส และ 5) ความเคารพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นบทความวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้องค์ความรู้ใหม่ 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และ 105 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความเชื่อใจ 2) ความรับผิดชอบ 3) การมีคุณธรรม 4) ความโปร่งใส และ 5) ความเคารพ ซึ่งสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำองค์ประกอบหลักที่พบไปจัดทำเป็นแบบประเมิน ชุดฝึกอบรมหรือตัวชี้วัดในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก

เล็กให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ นอกจากนี้ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการตรวจสอบในงานวิจัยนี้เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้ชุดฝึกอบรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนระดับอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษพงษ์ กิตติกร. (2557). การยกระดับคุณภาพครู. ใน การประชุมคณะกรรมการปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู ครั้งที่ 2/2557. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กล้า ทองขาว. (2562). วิถีภาวะผู้นำทางการศึกษาแนวทางการวิจัยและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2560). ภาวะผู้นำในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ทองใบ สุดชาติ. (2561). ภาวะผู้นำ: กลไกแห่งการขับเคลื่อนองค์กรสู่การเรียนรู้. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประยุทธ ชูสอน. (2559). พฤติกรรมภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระราชญาณวิสิฐ. (2558). หลักธรรมมาภิบาลและประมุขศิลป์. กรุงเทพมหานคร: ชัยมงคลพรินต์.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2560). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์ม.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สิวลี ศิริไธ. (2560). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดการใช้เหตุผลและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- สุดสวัสดิ์ ประไพพฤกษ์. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ การบริหารเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2562). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์พอร์ตเน็ท.

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins Publishers.
- Ferrell, O. C. et al. (2018). *Business Ethical : Ethical Decision Making and Case* (7th ed.). Cincinnati: South- Western College Publishing.
- Fullan, M. (2013). *The Moral Imperative of School Leadership*. Ontario: A Joint Publication.
- Glanz, J. (2016). *What Every Principal Should Know About Ethical and Spiritual Leadership*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Grace, B. (2018). *Ethical Leadership*. Retrieved June 11, 2018, from <http://www.ethicalleadership.org/concepts-and-philosophies.html>
- Hester, J. P. (2013). *Ethical Leadership for school administrators and teachers*. Tralee: McFarland.
- Josephson, M. (2013). *Ethical Leadership Outcomes Student Leader Learning Outcomes (SLLO) Project*. Retrieved August 10, 2018, from <https://sllotamu.edu/wp-content/uploads/2018/07/Ethical-Leadership-OUTCOMES-7-28-09.pdf>
- Klann, G. (2017). *Building Character: Strengthening the Heart of Good Leadership*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- Mayer, D. M. et al. (2009). *How Low Does Ethical Leadership Flow? Test of a Trickle-down Model*. Retrieved April 27, 2018, from http://webuser.bus.umich.edu/dmmayer/Published%20Articles/Mayer,%20Kuenzi,%20Greenbaum,%20Bardes,%20&%20Salvador_OBHDP_2009.pdf
- Mendonca, M. (2009). *Preparing for Ethical Leadership in Organizations*. *Canadian Journal of Administrative Sciences / Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 18(4), 266 - 276.
- Moorhouse, R. J. (2002). *Desired Characteristics of Ethical Leaders in Business, Educational, Political and Religious Organizations from East Tennessee: A Delphi Investigation*. In *Doctor of Education Educational Leadership*. East Tennessee State University.
- Resick, C. J. et al. (2006). *A Cross-Cultural Examination of the Endorsement of Ethical Leadership*. *Journal of Business Ethics*, 63(4), 345 - 359.